23/12/2021

Η μουσική τυπογραφία της Ψαλτικής Τέχνης από το Ίδρυμα Βυζαντινής Μουσικολογίας

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Ελλάδος

Το Ίδρυμα Βυζαντινής Μουσικολογίας της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος οργάνωσε και πραγματοποίησε, κατά το διάστημα 15-18 Δεκεμβρίου 2021, το Η΄ Διεθνές Συνέδριο, Μουσικολογικό και Ψαλτικό «Θεωρία και Πράξη της Ψαλτικής Τέχνης» (ICMP 2021), με ειδικό θέμα: "Η μουσική τυπογραφία της Ψαλτικής Τέχνης• 200στη επέτειος: 1820/21–2021".

Το Συνέδριο πραγματοποιήθηκε υπό την ευλογία του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου σε συνδιοργάνωση με την Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών και το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Οι εργασίες του Συνεδρίου διεξήχθησαν στο Πολιτιστικό Κέντρο της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών

(Μ. Βασιλείου 15, Ρούφ) και οι προγραμματισμένες εσπερινές ψαλτικές εκδηλώσεις στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Αθηνών «Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου».

Στὶς ἐπιστημονικὲς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου συμμετεῖχαν τριάντα ὀκτὼ σύνεδροι – ὁμιλητές, οἱ περισσότεροι μὲ φυσικὴ παρουσία καὶ κάποιοι ἐξ ἀποστάσεως μέσῳ τηλεδιάσκεψης, λόγῳ τῆς πανδημίας, ἡ ὁποία ὅπως φαίνεται ἀπέτρεψε καὶ τὶς πολλὲς διεθνεῖς συμμετοχές. Πραγματοποιήθηκαν, πάντως, ὀκτὼ πρωϊνὲς καὶ δύο ἀπογευματινὲς συνεδρίες μὲ ἄψογη συνεδριακὴ συμπεριφορὰ τῶν συμμετασχόντων, γόνιμο διάλογο καὶ ἀπαρέγκλιτη τήρηση τοῦ Προγράμματος (http://ibyzmusic.gr/images/Programme_ICMP_2021_IBM_screen.pdf).
Τὴν ἔναρξη τῶν Ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου, τὸ πρωὶ τῆς Τετάρτης 15 Δεκεμβρίου, κήρυξε ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ὠρεῶν κ. Φιλόθεος, ὁ ὁποῖος ἀπηύθυνε εὐλογητικὴ προσφώνηση ἐκ προσώπου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύμου, Προέδρου τοῦ Ἱδρύματος Βυζαντινῆς Μουσικολογίας, ἐνῶ εἶχαν προηγηθεῖ τὸ καλωσόρισμα τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἱδρύματος, ὁμοτ. Καθηγητοῦ κ. Γρηγορίου Στάθη, ὁ χαιρετισμὸς τοῦ Κοσμήτορος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀχιλλέως Χαλδαιάκη, ἡ ἀνάγνωση τοῦ Εὐλογητικοῦ Γράμματος τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου καὶ ἄλλοι χαιρετισμοί.

Ἂς σημειωθεῖ ὅτι ἡ πρώτη μέρα τοῦ Συνεδρίου, Τετάρτη 15 Δεκεμβρίου, ἦταν ἀξιοχρέως ἀφιερωμένη στὶς συγχρονίζουσες, κατὰ εὐτυχῆ συγκυρία, ἐπετείους καὶ τοὺς εὐφρόσυνους πανηγυρισμούς, μέ σχετικὲς ἀναφορές: • τὴν 50ετηρίδα ~24 Ἰουνίου 1970 – 24 Ἰουνίου 2020~ τοῦ Ἱδρύματος Βυζαντινῆς Μουσικολογίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατὰ μεταφορά, λόγῳ τῆς πάνδεινης πανδημίας • τὴν ἰσόχρονη, 50ετῆ, διακονία στὸ Ἵδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας τοῦ Γρηγορίου Θ. Στάθη • τὴν 30ετηρίδα ~1991–2021~ λειτουργίας τοῦ Τμήματος Μουσικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

ΑΠΟ ΤΟ ΕΝΤΥΠΟ ΣΤΟ
ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ.
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΧΦ ΒΙΒΛ. ΧΙΟΥ
ΜΒ 8 ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΑΛΛΕΑ.
ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΡΟΥΜΠΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΠΑΣ
Π.Α.Ε.Α.Κ.

Πολιτιστικό Κέντρο
Ι. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἰδιαίτερα, ὁ ἑσπερινὸς πανηγυρικὸς ἑορτασμὸς τῆς 50ετηρίδος τοῦ Ἱδρύματος Βυζαντινῆς Μουσικολογίας, τελέστηκε ἐν χαρᾷ καὶ μὲ τὴν εὐλογία τῆς παρουσίας τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ὠρεῶν κ. Φιλοθέου, ἐκπροσώπου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου τοῦ Β’, ὁ ὁποῖος ἀπηύθυνε καὶ τὸν εὐλογητικὸ λόγο του. Ὁ Πανηγυρικός, μὲ ἔναυσμα τὴν φράση «Καὶ πάντες ἁπλῶς ἔχονται τῆς τέχνης ὁδοῦ» τοῦ Μανουὴλ Δούκα Χρυσάφη, λαμπαδαρίου τοῦ εὐαγοῦς βασιλικοῦ κλήρου, στὴν αὐτόγραφη συγγραφή του τὸ 1458, ἐκφωνήθηκε ἀπὸ τὸν Διευθυντὴ τοῦ Ἱδρύματος, ὁμότιμο Καθηγητὴ κ. Γρηγόριο Στάθη. Καὶ ὁ Χορὸς Ψαλτῶν “οἱ Μαΐστορες τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης” μὲ χοράρχη τὸν Ἀχιλλέα Χαλδαιάκη, Καθηγητὴ καὶ Κοσμήτορα τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἔψαλε θαυμάσια τὸ σταυροθεοτοκίον 15σύλλαβο μάθημα τοῦ μαΐστορος Ἰωάννου Κουκουζέλη (α΄ μισὸ τοῦ 14ου αἰ.) «Πάθος σου βλέπων σταυρικὸν…» σὲ τρεῖς ἤχους, πλ. α΄, λέγετο, πλ. β΄.

Στὴν ψαλτικὴ ἐκδήλωση τῆς Πέμπτης 16 Δεκεμβρίου ἔψαλαν δύο Χοροί, ὁ “Nicopolitanus” τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης μὲ Χοράρχη τὸν Πρωτοψάλτη τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης Ἀθηνῶν κ. Μιχαὴλ Ζάμπα καὶ “αἱ Ἄδουσαι” μὲ Δομεστίκαινα τὴν κ. Σέβη Μαζέρα.
Ἄλλοι δύο Χοροὶ ψαλτῶν, τὸ “Ἐνήχημα” μὲ τὸν κ. Σωτήριο Κουτσούρη καὶ ὁ “Ἐν Ψαλμοῖς” μὲ τὸν κ. Σωτήριο Γεντῆ, ἑτοίμασαν πολὺ φιλότιμα καὶ μὲ λεπτὴ εὐαισθησία ἑρμηνείας καὶ ἔψαλαν τὸ βράδυ τῆς Παρασκευῆς 17 Δεκεμβρίου, τὴν Ἀσματικὴ Ἀκολουθία τοῦ Βυζαντινοῦ Κοσμικοῦ Τυπικοῦ «Τριθέκτη καὶ τὸ Κοντάκιον τῶν Χριστουγέννων τοῦ Ἁγίου Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ», ὅπως προσάρμοσε τὴν Τάξη καὶ μελοποίησε ὁ Γρηγόριος Στάθης, ἀπὸ Ἀκολουθία τῆς Τεσσαρακοστῆς πρὸ τοῦ Πάσχα σὲ ἀντίστοιχη πρὸ τῶν Χριστουγέννων, γιὰ τὸν ἑορτασμὸ τῆς δισχιλιετοῦς ἐπετείου τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, τὸ 1999. Τὴν Ἀκολουθία τέλεσε τὸ Ἱερατεῖο τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν καὶ ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης π. Βαρνάβας Θεοχάρης, μὲ τὴν χοροστασία τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ὠρεῶν κ. Φιλοθέου, ὁ ὁποῖος ὡς ‘’ἄρχων τῶν Κοντακίων’’ ἐκφώνησε τοὺς ἐπιλεγμένους Οἴκους τοῦ Κοντακίου τοῦ Ἁγίου Ρωμανοῦ Μελωδοῦ.
Πρέπει ν᾽ ἀναφερθεῖ ἐδῶ, ὡς παράλληλη μὲ τὸ Συνέδριο ἐκδήλωση, ἡ λειτουργία Ἔκθεσης Παλαίτυπων Βιβλίων Ψαλτικῆς στὴν Μουσικὴ Βιβλιοθήκη «Λίλιαν Βουδούρη» στὸ Μέγαρο Μουσικῆς Ἀθηνῶν (Βασ. Σοφίας καὶ Κόκκαλη 1) https://www.mmb.org.gr/el/event/ekthesi-protes-kai-proimes-ekdoseis-vyzantinis-moysikis-1820-1899-deigmata-moysikis.

Τὸ Η΄ Διεθνὲς Συνέδριο ἔκλεισε τὸ Σάββατο 18 Δεκεμβρίου μὲ τὴν Καταληκτήρια,

ἀποτιμητική, ὁμιλία τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ IBM καθηγητοῦ Γρηγορίου Στάθη, ὁ ὁποῖος ἀνήγγειλε κατὰ τὴν συνήθειά του τὸ θέμα τοῦ ἑπομένου Θ΄ Συνεδρίου μὲ τὰ ἀκόλουθα λόγια: «...ἔχοντες τὴν χαρὰ “πεπληρωμένη” κι ἀβλεφαρόκλειστη τὴν προσδοκία κάθε καλοῦ, μποροῦμε ν’ ἀτενίζουμε “τὸ ὄμμα εἰς οὐρανόν” τοῦ ἐγγὺς μέλλοντος, στὸ τέλος μιᾶς τριετίας, τὸ σωτήριον ἔτος 2024, καὶ νὰ ἔχουμε κι ἐκεῖ τὴν χαρὰ καὶ τὴν τερπνότητα τῆς σύναξής μας “ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἅμα”, γιὰ τὸ Θ΄ [illegible] Ψαλτικῆς [illegible] καλία τῆς